

Kraków – warto wiedzieć

Kwiaty w środku zimy

W styczniowe mroźne południe w pomieszczeniach Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego można było zobaczyć, jak młodzi ludzie, bynajmniej nie studenci, krzątają się przy ogrodniczych pracach, zaś przyglądają im się przedstawiciele mediów. Tymi młodymi osobami byli wychowankowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 3 im. Kornela Makuszyńskiego w Krakowie, którym towarzyszyli terapeuci zajęciowi, rehabilitanci z AWF oraz naukowcy z Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa UR. W ten niecodzienny sposób Uniwersytet Rolniczy i krakowska Akademia Wychowania Fizycznego wspólnie reklamowały powstanie nowego, pierwszego w Polsce kierunku: interdyscyplinarnych studiów podyplomowych z zakresu hortiterapii.

Fot. Gabriel Wojcieszek

Pierwsza ogólnopolska konferencja dotycząca hortiterapii odbyła się 15 marca 2012 r. w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Została zorganizowana przez Katedrę Roślin Ozdobnych Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Tematem konferencji były zagadnienia związane z terapią zajęciową oraz wykorzystaniem roślin i prac ogrodniczych w leczeniu, terapii i rehabilitacji dzieci i dorosłych. W konferencji wzięli udział pracownicy nauki oraz praktycy, lekarze, ogrodnicy, pedagodzy, psycholodzy, rehabilitanci, architekci krajobrazu, ekolodzy, studenci i wszystkie osoby zainteresowane ogrodami i roślinami w procesie terapii.

Prof. Anna Bach (Katedra Roślin Ozdobnych UR) powiedziała wówczas: – Hortiterapia, czyli terapia ogrodnicza, należy jako dziedzina wiedzy do współczesnych osiągnięć cywilizacyjnych. Opiera się na interdyscyplinarnym działaniu medycyny, ogrodnictwa i terapii w celu poprawy stanu zdrowia ludzi. Mimo że lecznicze działanie natury i ogrodów znano już w starożytności, o czym świadczy m.in. słynne powiedzenie Hipokratesa *Medicus curat, natura sanat*, to świadome włączenie ogrodnictwa do terapii różnych schorzeń u dorosłych i dzieci wymagało nowej redefinicji dziedziny ogrodnictwa. Według Pauli Relf (1992) współczesne ogrodnictwo rozumiane jest jako nauka i sztuka, dotyczące nie tylko klasycznej uprawy i zastosowania roślin kwiatowych, warzywnych i owocowych w ogrodach, ale również ich wpływu na rozwój emocjonalny i umysłowy człowieka, a także na poprawę jakości życia społeczeństw.

W tradycyjnym ujęciu ogrodnictwo dysponowało zazwyczaj finalnym produktem uprawy, np. kwiatami, owocami lub drzewkami ze szkółki, a także kompozycją tych roślin, tzn. ogrodami. We współczesnej hortiterapii – tłumaczyła prof. Bach – wykorzystuje się nie tylko wszystkie elementy procesu produkcji roślin ogrodniczych (np. nasiona, owoce, kwiaty, pędy, korzenie, cebule), ale i wszystkie rodzaje prac ogrodniczych (np. siew, sadzonkowanie, pielęgnowanie roślin, zbiór owoców) oraz wszystkie możliwości artystycznego zastosowania roślin (np. florystyka). Natomiast ogrody terapeutyczne, ogrody zdrowia powinny charakteryzować się określonymi cechami,

które korzystnie oddziałują na wybrane schorzenia u dorosłych i dzieci. Hortiterapia ofiaruje bardzo wiele nam wszystkim: zdrowym, cierpiącym i chorym. Dziewiętnastowieczna malarka i ogrodniczka angielska, Gertruda Jekyll, pisała, że ogrody są cudownym nauczycielem: uczą cierpliwości, pilności, oszczędności, a przede wszystkim bezgranicznej ofiarności.

Teraz, po pięciu latach przyszła kolej na zaprezentowanie następnej inicjatywy: podyplomowych studiów interdyscyplinarnych. O nowym obliczu ogrodnictwa mówiła więc dr hab. Bożena Pawłowska, kierownik Katedry Roślin Ozdobnych UR, ideę hortiterapii przybliżyła dr inż. Bożena Szewczyk-Taraneck kierownik Studiów Podyplomowych Terapii Ogrodnicza, a o terapii zajęciowej jako zawodzie przyszłości mówiła dr hab. Aneta Bac, kierownik Katedry Terapii Zajęciowej AWF. Hortiterapia (terapia ogrodnicza) – to forma terapii zajęciowej wykorzystującej rośliny, prace ogrodnicze i ogród jako narzędzie terapeutyczne. Jest już standardem m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, krajach skandynawskich, w Niemczech, Austrii i Szwajcarii. Hortiterapeuci stosują techniki bazujące na pracy z roślinami do leczenia konkretnych dysfunkcji – fizycznych i psychicznych pacjentów. Hortiterapia wykorzystywana jest także w rehabilitacji zawodowej i resocjalizacji.

Celem kształcenia na kierunku terapia ogrodnicza ma być wykształcenie profesjonalnych hortiterapeutów do prowadzenia zajęć terapeutycznych służących poprawie dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego osób niepełnosprawnych, osób z ograniczeniami w funkcjonowaniu oraz wykluczonych społecznie. Absolwenci uzyskają kompetencje umożliwiające podjęcie pracy w instytucjach ochrony zdrowia, edukacyjnych, pomocy społecznej, warsztatach terapii zajęciowej, świetlicach, fundacjach działających na rzecz osób z ograniczeniami w funkcjonowaniu, osób z niepełnosprawnością oraz wykluczonych społecznie. Zajęcia odbywać się będą na terenie Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. W programie przewidziano także wyjazdy studyjne do najważniejszych ośrodków prowadzących zajęcia hortiterapeutyczne w Polsce.

Fot. Gabriel Wojcieszek

Uniwersytet Rolniczy ma już w dziedzinie rehabilitacji widoczne efekty. Oto absolwentka kierunku ogrodnictwo (specjalność rośliny ozdobne), mgr inż. Agnieszka Sosna, zdobyła II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Otwarte Drzwi”, organizowanym przez PFRON, na najlepszą pracę magisterską (kategoria: prace magisterskie z zakresu rehabilitacji medycznej). Jej praca dyplomowa jest interesującym i nowatorskim projektem ogrodu terapeutycznego przy Ośrodku Polskiego Stowarzyszenia Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Pszczynie. Pracę wykonała w Katedrze Roślin Ozdobnych (Wydział Biotechnologii i Ogrodnictwa) pod kierunkiem dr inż. Bożeny Szewczyk-Taraneck.